

Klima- og miljødepartementet

11. november 2022

Høringsinnspill – Utkast til forskrift om midlertidig ordning for energitilskudd til næringslivet som følge av ekstraordinære strømavgifter

NHO Mat og Drikke gir med dette innspill til forslaget om midlertidig ordning for energitilskudd til næringslivet som følge av ekstraordinære strømavgifter.

Bakgrunn: Strømsituasjonen for mat- og drikkenæringen

Mat- og drikkenæringen er, som mange andre næringer, hardt rammet av den raske økningen i strømpriser for de tre sørlige strømsoneene i Norge. Strømkostnadene er mangedoblet for mange bedrifter, og muligheten til å tilpasse strømforbruket på kort sikt er begrenset. Mange nødvendige prosesser i mat- og drikkenæringen er energikrevende, som oppvarming og nedkjøling for å sikre trygg mat innenfor rammene av et strengt regelverk. Disse prosessene må gjennomføres hver dag, uavhengig av strømprisen. Produksjonsvolumet preges også av sesonger i mange deler av mat- og drikkenæringen, der bedriftene ikke kan utsette mottak eller prosessering av råvarer, uansett hva strømprisen er på dette tidspunktet. Det reduserer næringens mulighet til å selv innrette sin drift relativt til energikostnadene, og øker eksponeringen for prissvingninger utenfor det bedriftene normalt kan forvente.

Blant NHO Mat og Drikkes medlemmer er det stor bekymring for de mulige konsekvensene av høye strømkostnader. Sunt drevne og lønnsomme bedrifter har gått fra overskudd til underskudd som følge av høye energipriser, og dette vil ha konsekvenser for aktivitet og arbeidsplasser innen kort tid. I en nylig medlemsundersøkelse¹ svarte 42 prosent av de spurte medlemsbedriftene fra NHO Mat og Drikke at strømprisene fører til en reduksjon i bedriftenes evne til å skape flere jobber. Driftsresultatet, som avgjør bedriftenes kortsiktige handlingsrom for investeringer, påvirkes også. I ovennevnte undersøkelse svarte 49 prosent av de spurte bedriftene at strømprisene reduserer deres evne til å gjøre investeringer, og i en annen undersøkelse² svarte 17 prosent av de spurte medlemsbedriftene i NHO Mat og Drikke at reduksjonen i driftsresultat som følge av høye energipriser var på over 50 prosent. I media varsler allerede enkelte store bedrifter i mat- og drikkenæringen om permitteringer og omstrukturering. Dette illustrerer alvoret i situasjonen for mat- og drikkenæringen, og behovet for tiltak som kan bidra til å dempe kostnadssjokket for bedriftene.

Forskrift om midlertidig ordning for energitilskudd til næringslivet som følge av ekstraordinære strømavgifter

NHO Mat og Drikke legger til grunn at regjeringen ønsker å hjelpe bedrifter som er hardt rammet av høye strømpriser, gjennom en direkte støtteordning knyttet til strømforbruk, og ytterligere tilskudd som gir gode insentiv til strømsparingstiltak og ENØK-tiltak. Ordningen slik den er foreslått innrettet vil imidlertid være

¹ NHOs medlemsundersøkelse, august 2022

² Næringslivets økonomibarometer, september 2022

til liten hjelp for de fleste bedrifter i mat- og drikkenæringen. Forslaget til forskrift har også svakheter, som vi kommenterer nærmere nedenfor.

Begrensninger ved den foreslåtte ordningen

NHO Mat og Drikke registrerer at regjeringen ønsker en avgrensning av hvem som er støtteberettiget basert på bedriftens eksponering for strømkostnader, og at rammestyringen gjør at støttebeløp kan bli lavere enn det beregningsnøkkelen legger opp til. Den foreslåtte begrensningen basert på strømkostnader som andel av omsetning gjør imidlertid at bedrifter med høy omsetning ofte ikke kvalifiserer til strømstøtte, samtidig som handlingsrommet til å håndtere de store svingningene i strømkostnader begrenses av bedriftens driftsmargin. Kjøttindustrien er et eksempel på en bransje med høy omsetning og relativt lave marginer, der få bedrifter vil være støtteberettigede. Rammestyringen fører også til at bedriftene kan få utbetalt mindre enn planlagt ved gjennomføring av ENØK-investeringer dersom søknadsbeløpet overstiger rammen. Dette øker risikoen for bedriftene.

Unntak fra utbyttebegrensningen

NHO Mat og Drikke har forståelse for at regjeringen ønsker å hindre støttemottakere i å ta ut utbytte i 2023, og støtter i prinsippet dette. Vi vil likevel peke på at dette ikke må sette bedrifter i en situasjon der de hindres i å ta ut nødvendig utbytte for å betale formueskatt eller lønne arbeidende eier. Klargjøringer og unntak knyttet til dette bør snarest inkluderes i forskriften, og kommuniseres til bedriftene.

Innretning på søknadsfrister, valg av perioder, mv.

Forskriftsforslaget legger opp til en søknadsfrist 9. desember 2022, for strømkostnader i perioden 1. oktober til 31. desember 2022. Å legge søknadsfristen foran perioden det søkes om gjør prosessen vanskelig for bedriftene, da de ikke ennå har brukt strøm og fått regning for den siste perioden det kan søkes om støtte for. De reelle strømkostnader er derfor ikke kjent. Det fører også til at bedriftene får svært kort tid til å gjennomføre energikartlegging, vurdere ENØK-tiltak, finne konkrete prosjekter, få kostnadsoverslag for disse og få dokumentasjonen godkjent av revisor.

Regjeringens forslag legger opp til at alt dette må gjennomføres i løpet av *mindre enn en måned*. Dette er knapt med tid, og regjeringen bør derfor utvide søknadsfristen, eller vurdere en ny søknadsfrist i tillegg som faller i 2023, slik at bedriftene kan få tid nok til å oppfylle vilkårene i ordningen for energitilskudd. Slik kan faktisk strømforbruk og strømpris i desember 2022 inkluderes i søknad om energitilskudd.

Ifølge forskriftens § 3-1 punkt 6 skal forbruk for desember (og november, dersom det ikke foreligger faktura for dette) beregnes basert på tilgjengelig dokumentasjon om tidligere måneder i støtteperioden, eller historisk forbruk i de relevante månedene. Myndigheten skal så beregne et tilskudd som baserer seg på gjennomsnitt av spotprisene frem til beregningstidspunktet i innværende år. De mulige konsekvensene av regjeringens foreslåtte søknadsfrist kan illustreres med et regneeksempel basert på reelle strømpriser fra desember 2021. Det følgende regneeksempel tar utgangspunkt i prisområdet NO1 (Oslo)³, og at støtten beregnes på søknadsfristens tidspunkt (9. desember):

- Dersom bedriften mangler faktura for både november og desember settes støtteprisen for begge månedene som gjennomsnittet av prisene fra 1. november til og med 9. desember. I 2021 ville dette ført til at prisen strømstøtten ville blitt beregnet ut fra hadde undervurdert det reelle prisnivået bedriftene hadde møtt på strømregningen med *22 prosent*.
- Dersom kun faktura for desember mangler settes støtteprisen for desember som gjennomsnittet fra 1. til 9. desember. I dette tilfellet ville bedriftens strømkostnader blitt undervurdert med *18 prosent*.

Dersom desember også i støtteperioden viser sterk prisvariasjon, som i desember 2021, bør regjeringen sørge for at bedrifter som har betalt langt høyere priser enn det som ble lagt til grunn på beregningstidspunktet, også kan få kompensasjon etter ordningen for dette.

³ Prisdata målt i kr/MWh er hentet fra NordPool 10.11.22

Tiltak ut over midlertidig støtteordning

Støtteperioden for denne midlertidige ordningen er i forslaget begrenset til 31. desember 2022, og regjeringen har satset på langsiktige fastprisavtaler som sitt primære virkemiddel for å hjelpe bedriftene med å håndtere strømkostnadene. Det er avgjørende at disse kontraktene faktisk kommer på plass innen årets utløp, og at disse tilbys til en pris som ligner den bedriftene kjenner igjen fra årene før pandemien. Hvis fastpriskontrakter til en levelig pris ikke er på plass ved nyttår, må regjeringen være forberedt på å iverksette omfattende ytterligere tiltak, dersom prisnivåene på energi fortsetter å være svært høye og med store variasjoner.

NHO Mat og Drikke vil videre be om at regjeringen vurderer å videreføre og utvide ENØK-komponenten i ordningen i fremtiden, selv i en situasjon der strømforbrukskomponenten reduseres eller fjernes. Lavterskel og effektiv ENØK-støtte kommer både bedrifter og samfunnet til gode, og viljen til ENØK-investeringer er høy, også blant bedrifter som ikke er kvalifisert til denne ordningen.

Med vennlig hilsen

NHO Mat og Drikke

Terje Sletnes
Direktør for analyse og politikk

Morten Grinna Normann
Rådgiver